

Malli 1: Rentouttava metsäretki ja luontoyhteyden vahvistaminen

Kenelle: Kaikenikäisille, erityisesti stressinlievitystä ja hyvinvointia kaipaaville

Tavoitteet:

- ✓ Tarjota osallistujille mahdollisuus rauhoittua luonnossa
- ✓ Tukea mielen hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä
- ✓ Kannustaa luontosuhteen syventämiseen

Ohjelma (2–3 h):

1. 🌿 **Saapuminen ja aloitus:** Lyhyt tervehdys, ohjeistus ja reitin esittely
2. 🚶 **Hidas luontokävely:** Käytetään aisteja luonnon havainnointiin: katsotaan maisemaa, kuunnellaan ääniä, haistellaan tuoksuja. Keskitytään luontoon muiden ajatusten sijaan
3. 🧘 **Luontorentoutus:** Ohjattu hengitysharjoitus, rentoutumishetki tai Metsämieli-harjoitus
4. 🍏 **Evästauko:** Istukaa syömään eväät yhdessä. Keskustelua luonnon merkityksestä ja omista kokemuksista
5. 🎨 **Luovuushetki:** Piirtäminen, kirjoittaminen tai luonnonmateriaalien tutkiminen. Voitte esimerkiksi kerätä luonnosta materiaaleja, ja tehdä niistä yhteisen taideteoksen maahan.
6. 🙌 **Päätös:** Yhteinen loppukeskustelu, kiitos osallistumisesta ja palautteen keruu.

Tarvittavat varusteet:

- Istuinalustat (ei pakollinen)
- Kevyet eväät ja juotavaa
- Tarvittavat välineet luovuushetkeen, kuten kynät ja paperia
- Ohjaajan ohjeet rentoutusharjoituksiin

Vinkkejä onnistumiseen:

- ☀️ Valitse helposti saavutettava paikka
- ☀️ Kannusta osallistujia jättämään puhelimet taskuun ja keskittymään luontoon
- ☀️ Mahdollisuus tehdä harjoituksia selkokielellä tai monikielisesti

Malli 2: Luontoseikkailu ja liikunta kaikenikäisille

Kenelle: Lapsiperheille, nuorille, liikunnasta kiinnostuneille

Tavoitteet:

- ✓ Edistää liikunnan iloa ja yhteisöllisyyttä
- ✓ Tutustuttaa eri ikäisiä luonnossa liikkumiseen
- ✓ Tuoda seikkailun ja hauskanpidon elementtejä luontoon

Ohjelma (2–3 h):

1. 🖐️ **Aloitus ja lämmittely:** Kevyt liikuntaleikki, turvallisuusohjeet
2. 🔍 **Luontobingo:** Ryhmissä etsitään bingossa mainittuja asioita
3. 🚲 **Liikuntaa:** Leikkikää, pelatkaa, juoskaa tai pyöräilkää yhdessä
4. 🔥 **Evästauko (nuotiolla, jos mahdollista):** Yhteinen ruokailu ja keskustelua
5. 🖐️ **Lopetus ja palautteen keruu**

Tarvittavat varusteet:

- Luontobingot tulostettuina, kyniä (löydät bingoja netistä, esim. www.mappa.fi/materiaalit)
- Liikuntavälineet: esimerkiksi frisbee, jalkapallo, mölkky-peli
- Eväät, vesipullot
- Tulitikut nuotiota varten (huomioi, että nuotio vain sallitulle tulipaikalle!)

Vinkkejä onnistumiseen:

- ☀️ Mukauta aktiviteetit osallistujien kuntotason
- ☀️ Huolehdi turvallisuudesta ja ole mukana bingorastien etsimisessä
- ☀️ Yhdistä liikunta ja leikki – myös aikuisille!

Malli 3: Luonnonantimien keräys ja ympäristötietoisuus

Kenelle: Luonnontuotteista ja kestävästä arjesta kiinnostuneille

Tavoitteet:

- ✓ Oppia hyödyntämään luonnonantimia kestävällä tavalla
- ✓ Lisätä ympäristötietoisuutta ja vahvistaa yhteisöllisyyttä
- ✓ Tutustua Suomen luontoon ja jokamiehenoikeuksiin

Ohjelma (2–4 h):

1. 🌱 **Tervetuloa ja johdanto:** Jokamiehenoikeudet, vastuullinen luonnon hyödyntäminen, turvallisuus
2. 🍄 **Luonnonantimien keräys:**
 - Kevät/alkukesä: Villiyrtilt ja syötävät kasvit
 - Loppukesä/Syksy: Marjat ja sienet
3. 📖 **Jaa osallistujille resepti, jossa käytetään kerättyä luonnontuotetta**
TAI 📖 **Yhteinen kokkaushetki:** Kerätään raaka-aineet ja valmistetaan yksinkertainen ateria tai jälkiruoka. (Tarvittaessa varatkaa keittiötila etukäteen! Esimerkiksi Helsingin pääkirjasto Oodista löytyy keittiö)
4. 🌿 **Keskustelu ja oppiminen:** Mitä uutta opimme luonnosta? Voisitteko kerätä ruokaa luonnosta omassa arjessa?
5. 🙌 **Päätös ja palautteet**

Tarvittavat varusteet:

- Keräysastiat
- Oppaat syötävistä kasveista ja sienistä
- **Vastuuhenkilö, joka tuntee kasvit/sienet hyvin**

Vinkkejä onnistumiseen:

- ☀️ Käytä asiantuntijaa opettamaan kasvien/sienten tunnistusta
- ☀️ Varmista, että osallistujat tietävät keräämisen säännöt: kerätään kasveja/sieniä, joita tunnistamme varmasti! Vastuuhenkilö tarkastaa kaikkien korit lopuksi.
- ☀️ Käyttäkää monenlaisia reseptejä: etsikää netistä tai mukauttakaa omia reseptejä

Malli 4: Aistit avoinna luonnossa

Tavoite: Rohkaista kaikenikäisiä tutkimaan luontoa moniaistisesti ja oppimaan yhdessä luonnon hyvinvointivaikutuksista

Kenelle: Kaikille ja kaikenikäisille

Kesto: 1-2 tuntia

Paikka: Lähipuisto, metsä tai luontopolku

Ohjelma:

1. Tervetuloa & alustus (15 min)

- Lyhyt esittely luonnon hyödyistä hyvinvoinnille.
- Turvallisuusohjeet ja ryhmän jakaantuminen pienryhmiin.

2. Luonnon aistimisen tehtävät (45-60 min)

- **Näkö:** Tarkkaile ympäristöäsi (etsi eri värejä, eläimiä, kasveja). Voitte käyttää luuppia (suurennuslasi) nähdäkseenne pieniä yksityiskohtia tarkemmin.
- **Kuulo:** Sulje silmät ja kuuntele luonnon ääniä – mitä kuulet? Mitkä äänistä on eläinten ääniä, mikä ihmisen aiheuttamaa?
- **Tunto:** Kosketa pintoja (puun kaarna, sammal, lehdet).
- **Haju:** Hengitä syvään ja haistele raikasta ilmaa. Haista kasveja, kukkia, havuja ja muita luonnon tuoksua.
- **Maku:** Jos mahdollista, tutustutaan turvallisiin luonnon antimisiin (esim. yrtit, marjat).

3. Yhteinen rentoutushetki (15 min)

- Kevyt venyttely tai metsäjooga.
- Lyhyt mielikuvaharjoitus tai hiljainen hetki luonnossa.

(Esimerkiksi: valitse lähistöltä oma puu. Sijoita mielessäsi puun oksille asioita, joista olet kiitollinen tänään. Ihastele kiitollisuuspuutasi rauhassa, voit myös kertoa kaverille, mikä sinua ilahduttaa eniten.)

4. Loppukeskustelu (5 min)

- Miltä luonnossa olo tuntui? Opittiinko jotain uutta?
- Mahdollisuus jakaa kokemuksia ja ottaa kuvia muistoksi.

Tarvikkeet:

- Luupit tai suurennuslasit (ei pakollinen)
- Pehmeät alustat istumista tai venyttelyä varten
- Eväät tai teehetki (jos mahdollista)

 Vinkki!

Tämä aktiviteetti toimii hyvin kaikenikäisille, ja sitä voi soveltaa eri vuodenajoille. Esimerkiksi talvella voi tutkia eläinten jälkiä ja kesällä tehdä kasvientutkimisretken.

 Tärkeintä on yhdessäolo ja luonnosta nauttiminen!

Malli 5: Luontohetki nuotion äärellä / piknik-retki

Tavoite: Tarjota rentouttava luontohetki yhdessäolon, ruoan ja luonnon äärellä.

Kenelle: Perheet, ystäväporukat, ryhmät, ikäihmiset – kaikenikäisille sopiva, riippuen miten esteettömästi nuotiopaikalle pääsee.

Kesto: n. 3 tuntia

Paikka: Laavu tai nuotiopaikka, jossa on sallittu nuotion teko. Ota selvää oman alueesi nuotiopaikoista netistä.

Toiminta:

1. Luontopolku & tutustuminen (30–45 min)

- Kevyt kävely retkipaikalle, matkan varrella pieniä tehtäviä:
 - ◆ Luontobingo (etsi esimerkiksi erilaisia lehtiä tai eläinten jälkiä).
 - ◆ Rauhoittumishetki – sulje silmät ja kuuntele luonnon ääniä.

2. Piknik ja nuotiohetki (60–90 min)

- **Nuotion sytyttäminen** (jos sää ja paikka sallivat – ei maastopalovaroituksen aikaan!) – samalla keskustelua tulen käytön turvallisuudesta, katso turvallisuusohjeet alta.
- **Piknik-eväiden nauttiminen** – jokainen voi tuoda omat eväät, tehdä yhteiseksi jaettavat eväät, tai voitte tuoda osallistujille pientä purtavaa, kuten hedelmiä, keksejä, mehua.
- **Ruokaa nuotiolla:**
 - ◆ Paistetaan makkaraa, kasvismakkaraa, kasviksia, vaahtokarkkeja tai muuta sopivaa.
 - ◆ Yhteinen tee- tai kahvihetki.

3. Rentoutus & luontotoiminta (30–45 min)

- Lyhyt venyttely- tai rentoutusharjoitus luonnon äärellä.
- Metsätarinat: jokainen voi jakaa muiston luonnosta tai kertoa tarinan.
- Kevyt aktiviteetti, esim. puiden halaaminen tai luonnon tutkiminen.

4. Päätöskeskustelu & siivous (15–20 min)

- Mitä luonnossa olo toi mieleen, miltä se tuntui?
- Pidetään ympäristö siistinä – roskat mukaan tai tulen sammutus huolellisesti.

Mitä mukaan?

- ✓ Piknikviltti tai istuinalustat
- ✓ Eväät ja juomat
- ✓ Tulitikut tai sytytin, jos nuotion sytyttäminen on sallittu

- ✓ Nuotioruokailuvälineet (makkaratikut, pannut, termokset)
- ✓ Roskapussi ympäristön siistinä pitämiseksi

Vinkki!

Tämä sopii niin lämpimään kesäpäivään kuin talven nuotiohetkiin, jolloin mukaan voi ottaa lämmintä kaakaota ja villahuopia.

Turvallisuusohjeet nuotion käyttöä varten

Tarkista lupa ja sääolosuhteet

- ✓ Nuotion saa sytyttää vain merkityille tulipaikoille. Näet valmiit, viralliset nuotiopaikat esimerkiksi www.nuotiopaikat.fi/
- ✓ Tarkista metsäpalovaroitus (👉 www.ilmatieteenlaitos.fi). Jos varoitus on voimassa, avotulen teko on kielletty.
- ✓ Älä koskaan tee tulta suoraan maahan.
- ✓ Pidä vettä tai sammutusvälineet aina lähellä.

Sytytä nuotio turvallisesti

- ✓ Käytä kuivia puita, kaarnanpaloja tai sytykepaloja. Älä kerää puita ympäristöstä, vaan käytä tulipaikalla valmiina olevia puita tai tuo omasi. Puista ei saa irrottaa oksia, eikä maastosta kerätä kaatuneitakaan puita.
- ✓ Älä käytä sytytysnesteitä tai muita vaarallisia aineita.
- ✓ Sytytä tuli hallitusti ja vältä suuria liekkejä.

Varo kipinöitä ja kuumuutta

- ✓ Pidä nuotio pienenä ja hallittuna.
- ✓ Älä heitä tuleen roskia tai räjähtäviä aineita (esim. aerosolitölkkejä).
- ✓ Pidä sopiva etäisyys kuumaan tuleen, erityisesti lasten ja lemmikkien kanssa.

Sammuta nuotio huolellisesti

- ✓ Kaada vettä hiillokselle, kun et enää tarvitse tulta, jos nuotiopaikalla ei ole muita.
- ✓ Sekoita tuhkaa ja varmista, että hiillos on täysin sammunut.
- ✓ Älä jätä kyteviä kekäleitä tai kuumia kiviä jälkeesi.

Pidä ympäristö siistinä

- ✓ Kerää kaikki roskat mukaasi – myös ruoantähteet!

 Muista! Jos tuli karkaa hallinnasta, soita heti **112**.